

A Lehmer szita

Szalkai István, 2019

Derrick Norman Lehmer

(1867 – 1938)
amerikai

Derrick Henry Lehmer

(1905 – 1991)
amerikai

D.N.Lehmer (id.) Prímszám táblázatok és faktorizációk
10,017,000 –ig (1909).

Apa és fia:

Elektro (csak kapcsolók) -mechanikus eszközök a prím-
faktorizációra:

1926: *bicikli láncokból* (3 mp)

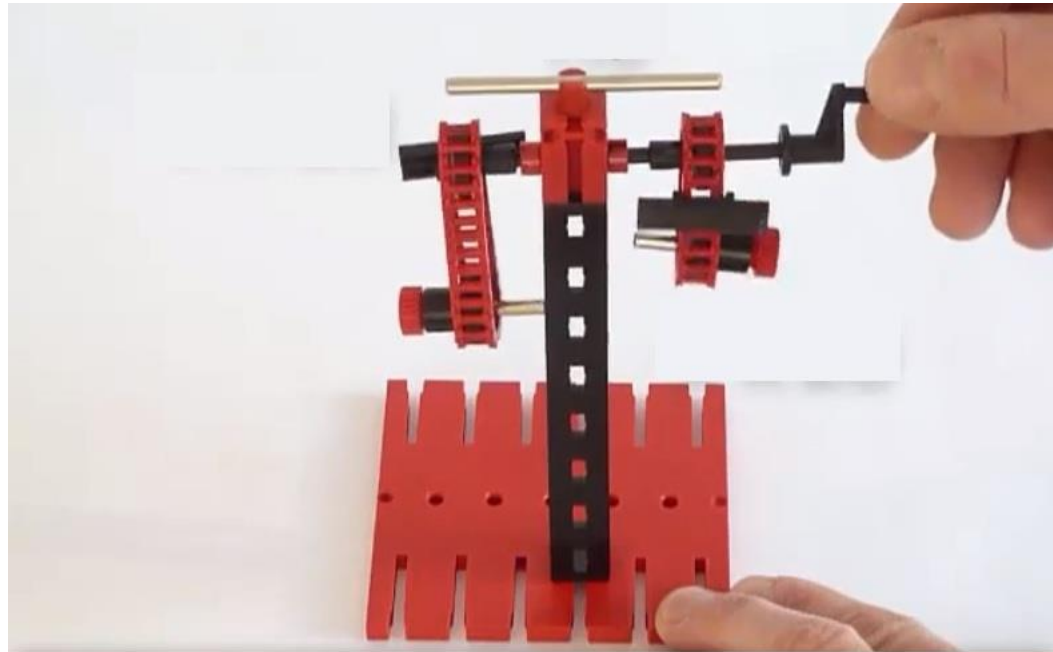
$2^{93} + 1 = 3 * 3 * 529 510 939 * 715 827 883 * 2 903 110 321$

1932: fogaskerekekből (5000 eset /mp)

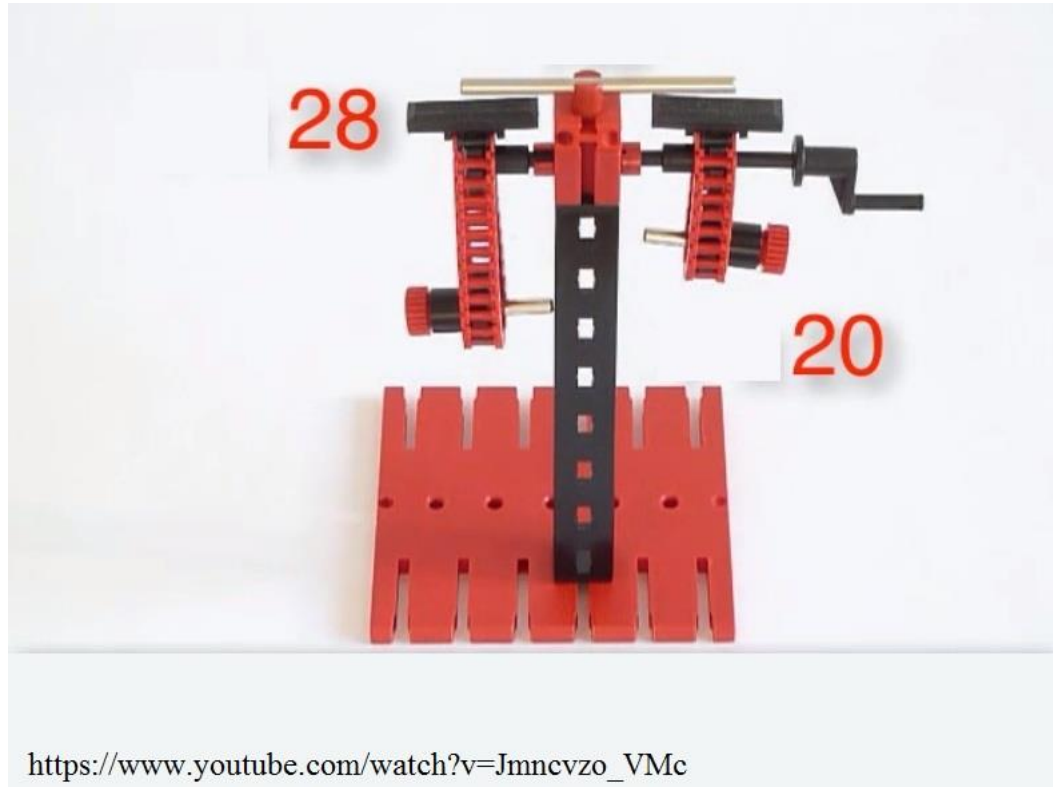
1936: 16 mm film

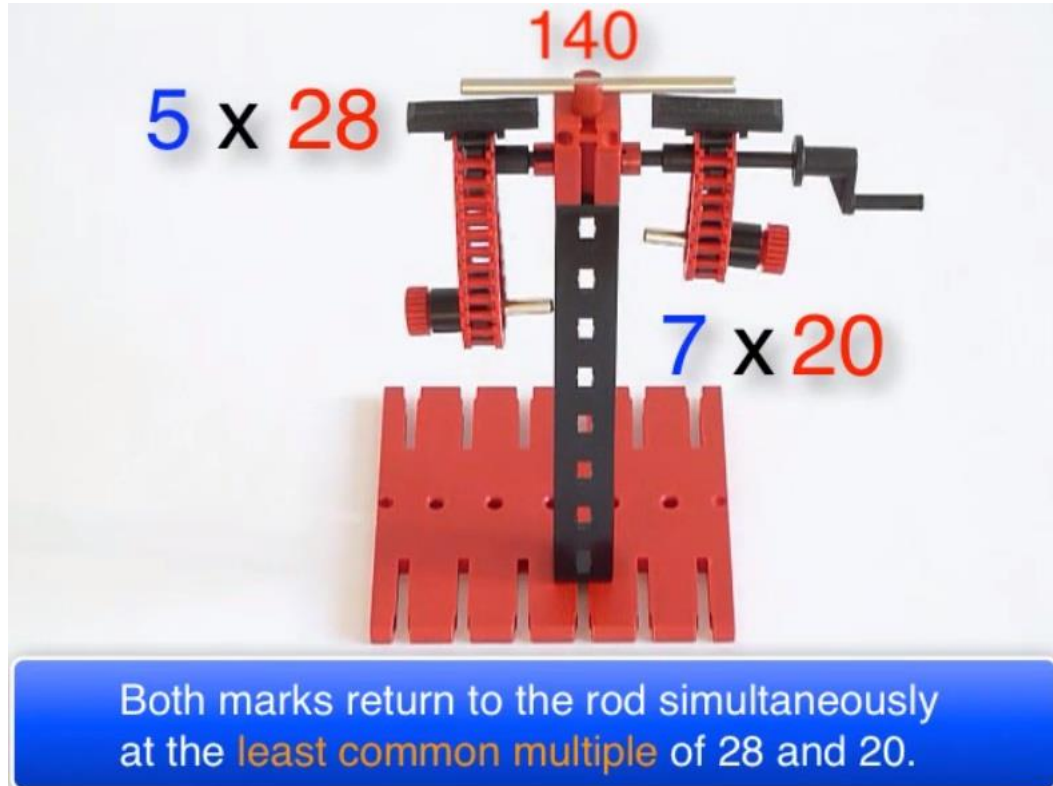
Hasonló elv IC –kben

https://www.youtube.com/watch?v=Jmncvzo_VMc

A Mersenne számok Lucas-Lehmer prímtesztje:

HA $p \in P$ prím, akkor

$$M_p := 2^p - 1 \text{ prím} \iff M_p \mid a_{p-1}$$

ahol $a_1 = 4$ és $a_{n+1} \equiv (a_n)^2 \pmod{M_p}$. □

Megjegyzés: $(\text{mod } M_p)$ lényeges!

Marin Mersenne (1588 - 1648) francia

François Édouard Anatole Lucas (1842 - 1891) francia

(Ál-) véletlenszám generátor:

Ha X_0 relatív prím m –hez, a rendje nagy ($a^i \neq 1 \pmod{m}$), akkor legyen

$$X_{k+1} \equiv a \cdot X_k \pmod{m} . \quad \square$$

Megjegyzés: determinisztikus!

Más néven: **Park–Miller** véletlenszám generátor.

Gyorsított Euklideszi algoritmus.

Euklidesz (Kr.e. IV.kp. - III.kp.) görög

Gyorsított Euklideszi algoritmus.

Euklidesz (Kr.e. IV.kp. - III.kp.) görög

Irodalom:

https://en.wikipedia.org/wiki/Derrick_Norman_Lehmer

https://en.wikipedia.org/wiki/Lehmer_sieve

https://en.wikipedia.org/wiki/Derrick_Henry_Lehmer

https://en.wikipedia.org/wiki/Édouard_Lucas

https://en.wikipedia.org/wiki/Marin_Mersenne

https://en.wikipedia.org/wiki/Lucas-Lehmer_test

<http://ed-thelen.org/comp-hist/Lehmer-NS03.html>

<http://ed-thelen.org/comp-hist/Lehmer-NS-01.html>

<http://ed-thelen.org/comp-hist/Mike-Williams-Lehmer.html>

https://www.youtube.com/watch?v=Jmncvzo_VMc

<https://hu.wikipedia.org/wiki/Mersenne-prímek>

https://en.wikipedia.org/wiki/Lucas-Lehmer_primality_test

<http://www.computerhistory.org/visiblestorage/ancient-1940s/precomputing/mechanical-devices/>

Köszönöm a figyelmet !